

Workshop „Kresba mostu“ arteterapeutická technika

Mgr. Vojtíšková H.

Mgr. Štěpánek L.

„Jaký si most vystavíš, přes takový i přejdeš“ – Darginské přísloví

Mosty provází lidskou civilizaci od starověku a jejich stavitelé patřili vždy k nejvíce oceňovaným projektantům své doby; význam mostů byl totiž strategický, ať již pro vojenství, hospodářství nebo kulturu.

Symbolika mostu je metaforou vztahu mezi minulostí a budoucností. Jde o spojení, které klade důraz na to nejlepší z obou těchto světů.

Most je pojítkem prostorově oddělených ploch. Spojuje to, co je rozdělené nějakou překážkou, proto je často vnímán jako symbol přechodu a proměny, jako přelom mezi dvěma různými stavy. Je „symbolem překlenutí se od něčeho někam, jde vlastně o pohyb k místu naděje“; je překonáním utrpení, spojením dvou protichůdných vztahů a přemostěním do jiných světů....

Mosty bývají často budovány na místech geologických zlomů, jako jsou hluboká údolí nebo rokle, propojují dva protilehlé břehy, někdy dvě rozdílné krajiny, v nichž panuje zvláštní přírodní energie – jakýsi dělicí proud energie. Protože však most není výtvořem přírody, musíme k jeho vzniku přičíst i energii člověka.

V indoperské mytologii symbolizoval Činvat Parvatu most oddělení, obtížnost přechodu ze života do posmrtného světa.

Islámský most do ráje, tenký jako vlas, byl tak úzký, že po něm mohly přejít pouze duše spravedlivých, aniž by přepadly do pekla.

Papežův titul „Pontifex Maximus“, který původně označoval nejvyššího velekněze starého Říma, znamená tolik co "stavitel mostů". Od renesance je vyhrazen výhradně papeži jako symbolickému architektovi přechodu z materiálního do duchovního světa.

Energie vodního živlu proudící pod mosty dává prostor dalším zvláštním jevům. Podle prastarých mýtů se pod nimi skrývají démonické bytosti, hloubka a neznámo... Voda je elementem, který mosty obklopuje, odráží se v nich, stává se překážkou a most je prostředkem k jejímu zdolání.

Mosty mají silnou odezvu i v naší psychice, jejíž základní vlastností je rozdělování a štěpení na jedné straně a spojování a fúzování na straně druhé. Nejspíše proto mosty lákají k přecházení i přejíždění z jedné strany na druhou. Některé z nich vyvolávají silnou psychickou rezonanci, jako například Golden Gate Bridge v San Franciscu, naproti tomu mnoho z robustních kamenných mostů (např. Karlův most v Praze) působí spíše poklidně.

Symbolika mostů se týká také našich vztahů; zejména vztah mezi mužem a ženou je přemostěním dvou světů, které se nikdy nemohou dostatečně prolnout, protože vycházejí z rozdílně vybaveného těla i psychiky.

Téma „mostů“ je specificky symbolické, hovoří svou vlastní řečí. Jde o způsob vyjádření osobního příběhu, který se odráží i v obecné rovině; každý potřebujeme své mosty k tomu, abychom překonávali v životě utrpení a překážky. Právě most je metaforou překlenutí něčeho nebezpečného, tajemného, něčeho co není v lidských silách bezpečně překonat a zároveň je spojením dvou kvalit. Svět je rozdělen a potřebuje své mosty, mosty mezi lidmi i společnostmi.

Při naší práci jsme vycházeli z disertace americké arteterapeutky Donny Betts „Systematická analýza hodnocení možností arteterapie“ a článku R. E. Hayes a S. E. Lyons „Kresba mostu: projektivní arteterapeutická technika“ a začali toto téma využívat v rámci svých arteterapeutických sezení na psychiatrické klinice v Hradci Králové a Psychiatrické nemocnici Jihlava.

Hayes a Lyons popisují dané téma jako projektivní techniku, která může poskytnout pohled na bezprostřední (momentální) životní stav člověka a jeho vnímání pohybu nebo stagnace v této životní situaci. Téma není omezeno věkem a klientovi předají papír se slovy: „Nakreslete most, který vede odněkud někam. Tečkou zobrazte vaše umístění na ploše a šipkou směr kam míříte.“

Pro účely naší práce jsme se rozhodli využít větší velikosti formátu A3 a omezeného množství nabízených výtvarných materiálů, které vycházelo z technických možností prostoru, v němž se terapie koná. Nakonec jsme se dohodli na pastelkách, a olejových, voskových a suchých pastelech.

Zadání tématu je libovolné dle osobnosti terapeuta, například: „Nakreslete krajinu, ve které je most“ nebo „Nakreslete most, který vede odněkud někam...“

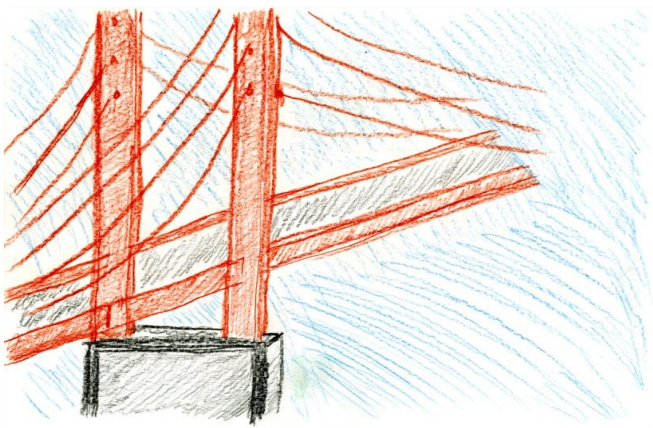
V další fázi práce si pak všímáme především využití plochy, její propracovanosti, použité barevnosti, celkové nálady obrazu a denní doby, ve které je most zachycen. U konkrétního symbolu nás především zajímá pevnost – stabilita mostu, jeho funkčnost, zdobnost a propojení s reálným prostředím. Důležitým momentem je i zachycení pozice a směřování autora, ale i místo diváka sledujícího obraz jako celek.

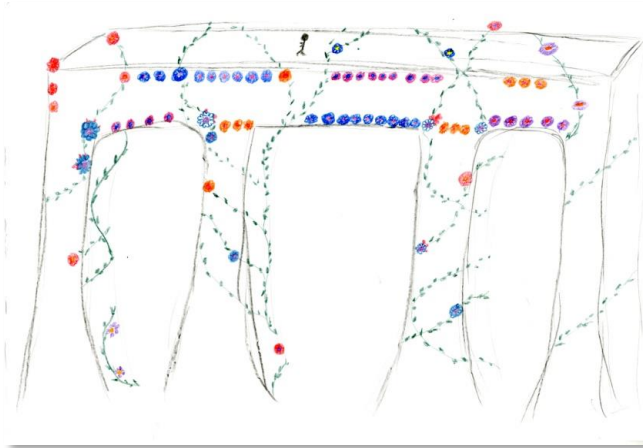
„...užívám si té svobody a rychlosti, že nestíhám vnímat co je okolo...“

„...po d mostem teče láva a já si v ní koupu nohy.....je to příjemné...“

„...nevím kam to vede, je to jako mlha na Golden Gate...“

„...krásný, ideální, svatební most, ale nejde z něj slézt a jít do okolí...“

„...tu hrůzu musím překonat...“

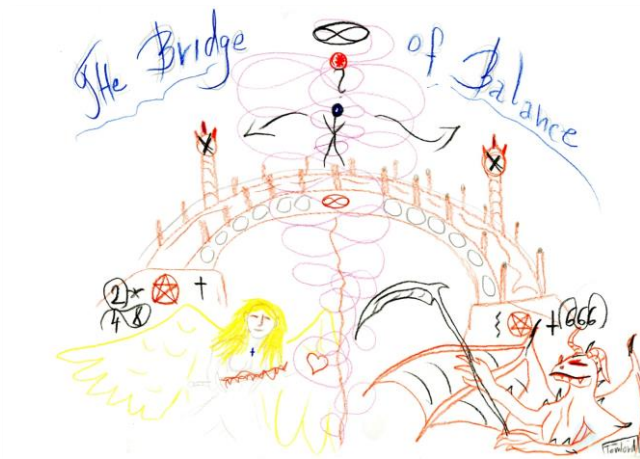
„...jen dobro, nebo zlo...“

„...je to dobrý, řídím loďku, na které ujždím nemoci...“

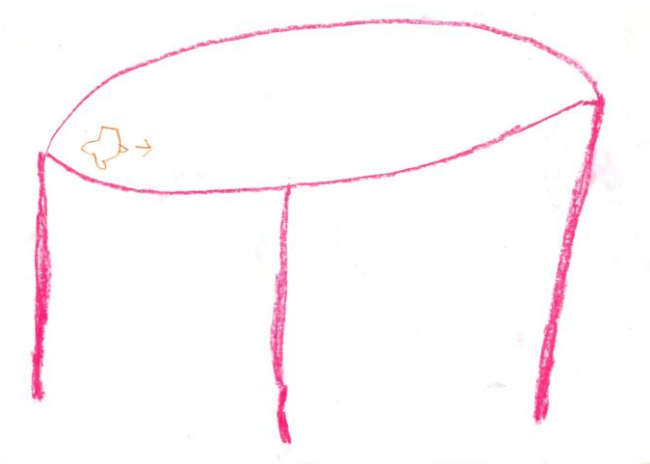
„... kruhové objezdy, ve kterých se nevyznám...“

„...takhle vnímám svoji nemoc...Nevíte kdo je lepší?....“

„...důležitý je kámen uprostřed, ten to celé drží, aby to nespadlo...“

„...i tohle je most...“

Abychom předešli subjektivním interpretacím, zvolili jsme k popisu obrázků citace autorů, tak jak svá díla komentovali bezprostředně po dokončení artefaktu.

Použitá lit:

PhDr. Michael Šebek, CSc. „MĚSTO JAKO DOMOV“ <http://www.cenapp.cz/userdata/konference-seminare/o-krase-a-rozpadlosti-mest/dr.-ebek-konference.pdf>

P. Lamačová „PŘEMOSTĚNÍ – PŘEKLENUTÍ – SPOJENÍ“, Teoretická část diplomové práce, AVU Praha 2010

D. J. Betts, „SYSTEMATICKÁ ANALÝZA HODNOCENÍ MOŽNOSTÍ ARTETERAPIE“, Disertační práce, 2005
Katedra výtvarné výchovy

R. E. Hays, MS, ATR a S. J. Lyons „KRESBA MOSTU JAKO PROJEKTIVNÍ TECHNIKA V ARTETERAPII“,
Umění v psychoterapii, Ankho International Inc., 1981. Vydáno v U.S.A. , (8), str. 207-2e, S: 17.

Hays, R. E., MS, ATR a Lyons, S. J. „KRESBA MOSTU JAKO PROJEKTIVNÍ TECHNIKA V ARTETERAPII“,
Umění v psychoterapii, Ankho International Inc., 1981. Vydáno v U.S.A. , (8), str. 207-2e, S: 17 .

I. Riedel, „OBRAZY V TERAPII, UMĚNÍ A NÁBOŽENSTVÍ: interpretace obrazů z pohledu hlubinné psychologie“,
Portál 2002, Praha, ISBN 80-7178-531-8